

לר.

פרטיכל מס. 22/ג

מישיבת ועדת חוקה, חוק ומשפט

שהתקיימה ביום א' כ"ח בשבט תשי"א (4.2.51) בשעה 15.00

נוכחו חברי הועדה:

- נ. ניר - היו"ר
- י. בדר
- ד. בר-רב-חאי
- ע. מימון
- י. קליבנוב

י. בר-זכאי - נשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב.

מ ו ז מ נ י ם :

אני פותח את ישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט בענין ביטול עונש פסק-דין מוות.

היו"ר נ. ניר:

אני מצטער על שרוב חברי הועדה לא חופיעו. אני מודה לנשיא בית-המשפט המחוזי בתל-אביב שנענה להזמנתנו.

חסדר אצלנו שאנו שומעים קודם את דברי העדים, הצחרתם ודעתם בענין ביטול עונש פסק-דין מוות ואחרי כן עלול העד לעמוד בחקירת חברי הועדה.

י. בר-זכאי:

אדוני היו"ר, חברי ועדה נכבדים. לאחר כל מה שנאמר בכנסת וביחוד לאור הסקירה היפה והמצצה של שר-המשפטים, מסופקני אם יש להגיד עו דבר כלשהו שטרם נאמר.

מבחינת אלימינציה, הריני מתכבד להודיעכם כי לא אשען בדברי על פסוקים ואף לא על סטטיסטיקות, אלא אדבר כאיש חקרוכ לנושא ולמציאות. לא אדבר כעורך-דין לשעבר ואף לא כאיש שחרצה על נושא זה במשך שנים רבות בבית-הספר למשפט בירושלים; אדבר אך ורק כחובע כללי במשך 7 שנים; כשופט חוקר במשך 4 שנים וכשופט במשך 10 שנים.

רצוי אולי לציין, לטובת הענין, שלמדתי בבית-הספר למשפט בקושטא וגם בבית-ספר למשפט בפאריס, שם השגתי את חדרגא הגבוהה ביותר בשטח המשפט - ד"ר אסיאנס ג'וריק.

מכל מקום, קרוב אני - אם אפשר לומר כך - לעולם התהתון. ראיתי, שמעתי וחקרתי הרבה פושעים ורוצחים, ונחיריים לי במקצת שבילי מחשבותיהם והלך רוחם.

בתור אחד קרוב לדברים למעשה, הריני מציע להתעכב, אם כי לא בהרחבה יתרה, על שלושה דברים:

(א) הערכת הסעיף המרכזי, ציר הויכוח - סעיף 214 חקיים ושני "נושאי כליו" - הסעיפים 215 ו-216;

(ב) סקירת מעוף על המציאות בארצנו, מתוך ראייה, חקירה ושמיעה במישרין;

(ג) הערות, או יותר נכון חבהרות קצרות על דברי השוללים;

בין 391 הסעיפים מהם מרכב החוק הפלילי, כמדומני שהסעיף 214 הוא היעיל והגמיש ביותר שישנו בחוק הפלילי שלנו. אמנם, במשך שנים אחדות שררה כעין ערבוביה ביחס לפירוש שלישיה זו, ביחוד ביחס לסעיף 216(ב). חשבו קודם שהמושג "טעממוד" בסעיף 214(ב) זחה עם המושג "מלים אפורט סוט" שבחוק האנגלי. אבל החברר שסימן זה של סעיף 214 אינו לקוח מהחוק האנגלי, אלא ממקור עותומני, והוא הסעיף 169 של החוק-הפלילי העותומני, שהוא עצמו לקוח מהסעיף 297 של החוק הצרפתי משנת 1810. אמנם, קוים מקבלים בין השנים. למשל: הרגזה (פרובוקציה) מבטלה את האחד והשני כאחד. במלים אחרות: הרסע דומה ואף זהה. אולם, החמאווה שנונה רחבלות החושה...

שאחוז ניכר של אמצא מקרי רצה (מרדר) שבחוק האנגלי, יהיו אצלנו "הריגה" בלבד. בעוד שבחוק האנגלי יוצאים מתוך הנחה שבכל הריגה יש מרדרס מליס, עד להוכחה נגדית כי היתה זו הריגה ותו לא, הרג שאצלנו בדיוק ההיפך - ההריגה היא הריגה עד שלא יוכח כי זהו רצה.

מבין שלושת הסממנים של המושג "סעממוד" (בכוונה תחילה) שבסעיף 216(א)(ב)(ג), היינו: החלטה, דם-קר והכנה, הרי "דם-קר" שבסממן (ב) הוא הקשה ביותר להוכחה. לרוב אלמנט זה מוסק מכלל הנסיבות, לאור העדויות. יחד עם זה משאיר סימן (ב) חופש החלטה נרחב עד מאד (לשיטת) לבית-המשפט. עד כדי כך, שבלתי שכיח למצוא מקרה מתאים לנדון, כדי להסיק ממנו מסקנות קולעות שאינן ניתנות לביטול. היינו, שיטת הדיסטנג. אותו מצב היה קיים גם בזמן שהיה מקובל אצלנו החוק הפלילי העותומני שאף בו היה כר נרחב לפירושים מכל המינים, הן מבחינת המונח "סעממוד" עצמו והן מבחינת פירושו לאור שתי המלים: "טוטובור" ו"סמין", ובוזה צפונה כל הגמישות היוצאת מן הכלל הנמצאת בסעיף זה.

ברצוני להפנות את תשומת לב הועדה הנכבדה, וביחוד של עורכי-הדין שבה, לשלוש דוגמאות מאלפות שהיה לי הכבוד לשבת-ראש בהן כאב בית-הדין, אחרי קום המדינה. המקרים הם: פשעים חמורים מס. 20/48 נגד מיכאל בן יהודה כהן-כץ; פשעים חמורים 1/49 - יחיה בן עובדיה נחום לוי; ופשעים חמורים מס. 6/49 - אילו בישו ביפטון. בפסק-דין זה, הייתי מיעץ לחברי הועדה לקרוא את העמוד מס. 9. האשמה בכל אחד משלושת המקרים הללו היתה לפי סעיף 214. בית-הדין מצא בכל זאת כי היתה הריגה לפי סעיף 212 ותו לא. בית המשפט העליון אישר גם הוא את מימצענו. פסק-הדין של ביפטון אא בישו פשוט מאיר עינים מבחינת דיוננו כאן ומשמש דוגמא למופת עד כמה מעמיק בית-המשפט בישראל לפני שהוא מקבל על עצמו להרשיע אדם ברצה.

בין אלה שדיברו בכנסת, היה מי שאמר שזו אולי התחמקות ממתן פסק-דין מוות, כאילו זה סילוף ובריחה מעונש מוות. עם כל הכבוד, אני אומר: לא היא!

אין לשכוח כי השופטים שלנו, מלבד היותם שופטים מקצועיים, יושבים הם גם כמושבעים (ג'ורי) ואינם אוטומטים התלושים מהחברה. יתכן ויתכן שלוקחים בחשבון גורמים מסויימים, לאו דוקא משפטיים-צרופים. אבל, יחד עם זאת החלטתם נשאת במסגרת החוק וסייגיו. במלים אחרות: עלינו לפרש, ואנו מפרשים, את המושג "סעממוד" בכוונה תחילה בקפדנות מכסימלית. ואם אחרי זה בית-המשפט, אם גם בלב כבד בא לידי מסקנה שהעובדות מתאימות לסעיף 214, הרי ההנחה היא שהם העריכו את העדויות וקיבלו את העובדות והמימצעים בצורה נכונה.

כל היק של רצה עובר ניפוי של 5 רשויות:

- 1) שופט השלום כחוקר;
- 2) היועץ המשפטי שיכול לשנות את הסעיף שלפיו הועבר הנאשם לבית-המשפט לדיון ולשים סעיף אחר תחתיו;
- 3) בית-המשפט המחוזי הדין בדבר, כפי שאמרתי, בקפדנות רבה;
- 4) בית-המשפט העליון - בעת הערעור;
- 5) סעיף כ"ח של חוראות המלך - כיום שר-המשפטים.

הנני מתכבד להגיש לוועדה המצית הסעיף, כפי שהכינותי במיוחד למטרה זו, יחד עם התרגום מאנגלית, שלפיו אין לבצע פסק דין-מוות, אלא אחרי שהוזמן יו"ר בית-הדין שנתן את פסק-הדין להגיש רפורט או להופיע בעצמו ולתת הסברותיו.

באחד המקרים המועטים בהם ניתן פסק-דין מוות, מקרה שהיה ברור כזוחר הרקיע, שלח אלי שר-המשפטים מכתב וביקשני להביע דעתי ביחס לחנינה. וראו זה פלא - מצאתי בכל זאת נימוק מסוים כדי להמליץ על אי-ביצוע פסק-דין המוות ואמנם, הנדונים טרם ניתלו.

כמעט וסיימתי את סקירתתי על הסעיף 214. אולם, לשם השלמת התמונה זכחנה למה שאומר אחר-כך, ברצוני להוסיף, כי לפי סעיף 214 ישנם עוד 3 מקרים בהם צפוי העבריו לעונש מוות, והם: חורג אכזר, אמו, סבו, סבתו - 214(א); או חורג כדי להקל ביצוע עבירה אחרת - 214(ג); וכן החורג כדי להבטיח את מנוסתו או למנוע את אמצעו - 214(ד). נמצא שיחד עם המקרה של רצה בכוונה תחילה, של סעיף 214(ב), אלה הם 4 המקרים בהם צפוי עונש המוות לרוצה.

כל המקרים שהזכרתי מוקפים ומוסכים הגבלות וסייגים וחטעות עליה מרבים כל כך לדבר, אם כי היא בלתי נמנעת - אם אפשר לומר זאת, היא מוגבלת עד למאד. בזה נחתי במישרין, וביתור בעקיפין, את החשובה לשוללי עונש המוות בגלל פעות. עיוות חדין אפשרי.

ועתה לבעיה מבחינה עקרונית: האם לא צריך לבטל את עונש המוות? מבשרי חזיתי לא פעם מה מרגיש שופט בישראל בהוציא גזר-דין מוות. סבלתי לילות רבים של נדודי שינה לפני שהשתתפתי בבית-משפט שנתן פסק-דין עונש מוות. אפילו עתה בדברי על גזר-דין מוות, מרגיש אני כעין הרגשה של חרדה. אילו היה עונש המוות אסור לפי התורה ואילו היינו עתה בשלב של הוצאת חוק עונשין, לא בצורת סלאי אלא חוק חדש, הייתי אולי בין הראשונים להציע את הביטול, אף על פי שהחוק שלנו, כפי שהוא קיים היום רחוק הוא מלהיות על שחרת החוק העברי ואף על פי שהחוקים חזרפתי והאנגלי שעליהם מושחת החוק שלנו אינם שייכים לעמים חסרי תרבות או בלתי-הומאנים במידה מספקת. יכולנו בכל זאת להחליט לקבל שיטה של ארץ אחרת שכן ביטלה את עונש המוות. אולם, רבותי, שמענו מפי חזומחים לכך שעונש מוות קיים לפי מושגי התורה. מגיל סבא ינקותא יודע אני כי המונח "מות יומה" מוזכר לא רק בתורה כי אם גם בהרבה מפרשים, אם כי יש סלידה בולטת מעונש המוות, שכתוצאה ממנה נערמו הגבלות וסייגים עד אין סוף. אבל, עם כל זאת עונש המוות קיים כמושג משפטי. נמצא, כי נימוק מבחינה דתית גם כן נופל.

אילו הייתה האוכלוסיה שלנו הומוגנית, עם רוב בעל רמת תרבות גבוהה, הייתי אומר, ללא הסוסים: עונש מאסר עולם יספיק כדי להפחיד את חרוצחים הפוטנציאליים. אולם, רבותי, אין להתעלם מן המציאות, כי יש ביננו אלמנטים שונים, גם בין העולים החדשים, המוכנים להרוג בשל דבר של מה בכך ושחתיים בבית הסוחר לגבי דידם אינם לגמרי עונש, מפני שהנהיגוה בבתייהם הם אינה גדולה מהנהיגוה שבבית-הסוחר.

בשנות עבודתי כתובע-כללי, כ-8 - 7 שנים, חיו לי הזדמנויות רבות לשמוע את דברי הנאשמים בפרוודור. שמעתי כמה וכמה פעמים הנחומים של חברי הנאשם, בזמן שבית-המשפט היה מתיעץ, - "אל תדאג, זה לא יהיה יותר מסעיף 174". סעיף 174 היה בחוק העותומני הסעיף המקביל היום לסעיף 212 שלנו. היינו, אף על פי שידעו כי לפי סעיף 174 צפוי העברתן למאסר 15 שנה, קיבלו זאת בלב קל. הסעיף המכביד, במלוא מובן המילה, היה הסעיף 170 - המקביל לסעיף 214 שלנו היום.

חברי חכנסת שטיפלו בשאלת גאולת הדם אמרו: "לא תבוטל אינסטנציה של גאולת-דם על ידי הטלת עונש מוות". פעות היא להעמיד את השאלה בצורה זו, מפני שבמקרה שהרוצח נדון למוות, אין קאאאא שאלה של גאולת דם מתיצבת עוד. היא מתיצבת בחכרה, כחובה לכל קרובי הנרצח, כשהרוצח לא נדון למוות מסיבה אחת או אחרת. במלוא האחריות שבדברי, הריני אומר כי ידועים לי מקרים רבים של רצח, בזמן המנדט, שמסיבות שונות לא מצא בית הדין את גואל הדם כרוצח בכוונה תחילה וחרשיעו לפי סעיף 174, ואחר כך לפי סעיף 212, והפושע נשלח לבית-הסוחר. אולם, בזה לא נגמר הדבר, - רחוק מזה. מיד לאחר כך התחילה שרשרת של רציחות חרדיות. היו מקרים שהרציחות נמשכו עד עבור שנים, עד שנעשתה חסולחה, ובמקרים ידועים אף לאחר חסולחה, מפני שהמושג של גאולת-דם בין האלמנטים המסויימים שבארצנו הוא כה חזק ומושרש כה עמוק שלא נוכל לתרץ לו בשום פנים ואופן מדוע לא נדון האיש למוות אחרי שהוכח כי הוא רצח את אביו, או אמו, או בתו.

מקרה אחר שלדעתי לא זכה לחשומת-לב מספקת בזמן חויכות בכנסת הוא ענין המסתננים. כוונתי למקרי המסתננים בחם דנתי, - מסתננים אשר לשם שוד פרה, או חמור, הורגים את השומר ולפעמים את כל משפחתו ולפעמים גם מתעללים בחללים - חותכים את אזני הגופות כדי לחוכיח מעבר לגבול שהם הלכו לשוד ולרצח ולא למטרות ריגול.

עלי לחוסף כי דוקא בשני המקרים בחם דנו, לא מצאנו הוכחות מספיקות לחאשמה, כי העדים העיקריים ברחו ועברו אל מעבר לגבול.

אני שואל בכל התמימות שבקרבי: היתכן שפישחו יציע לא לשפוט אאאא רוצח כזה למוות? לשמור עליו בבית-הסוחר שלנו? - אתמהה.

נניח לרגע שבאנו לעמק השווה וכיטלנו את עונש המוות. רבותי, אני מזחיר אתכם כי מקרים דומים לאלה שציטטתי לעיל יהיו אז מקרים של יום-יום, מדוע? כי הסיכון שבעבירה לא יהיה גדול. מסתנן כזה יחשוב: או שאצליח לשדוד את הפרה ולחעבירה אל מעבר לגבול, או שאתפס ואשלח לבית-הסוחר. - דבר שאינו מפחיד אותם.

מכיר אני את שכנינו; מכיר אני גם את הטובים שביניהם; מכיר אני את תפיסתם ורוחם. בארצותיהם לא ביטלו את עונש-המוות. אם הם-וחלילה נבטל אנחנו עונש זה, הם יפרשו את הדבר כמו שפירשו את קונסטיטוציה התורכית ב-1908 שתרפה על דגלה: "תופש, שוויון וצדק" - לפי חרוג מא הצרפתית. הם חתרשמו בעיקר מהמילה הראשונה "תופש" - (תוריה) - כלומר, תופש להרוג אחד את רעהו ולהשיג האחד את גבול רעהו, בכל השטחים. הם יבינו זאת כאילו דם יהודי, מוג הלבב, שאינו מעיז לתלות בני-אדם, הוא הפקר. (אלא) ("הלל" - זוהי המילה המוסלמית מבחינת הדת המקובלת אצלם ושמובנה - הפקר.)

ברור ללא כל ספק שמחייבי עונש המוות שבינינו אינם פחות הומאנים מאשר השוללים את העונש הזה. אמנם, אלה ואלה דברי אלוהים חיים. אלא, שהאחרונים - השוללים את עונש המוות - מסתכלים אך ורק בפושע ומתעלמים מהנרצח עצמו, ממשפחתו ומילדיו, וכאן המקור המוסע והמסע של הרחמים. אודה ולא אבוש, בחתחלה חשבתי גם אני כמו שחושבים היום שוללי עונש המוות. אבל רבותי, לאור המציאות החכמתי ואני מרשי לעצמי להגיד שאני רואה את הדברים כצבעם המציאותי הנכון.

נניח שישנם 70% בין החושבים שיופחדו גם ממאסר, ביחוד אם יהיה זה מאסר עולם. וכי לעומת זה ישנם כ-10% שלא יופחדו גם מעונש מוות, הרי נשארו עוד כ-20% שבשבילם עונש המוות, ורק עונש המוות יפחידם. האם 20% אלה אינם מצריכים את השארת עונש המוות, כשהמדובר הוא לא בפילוסופיה ולא בקבלת עקרונות הומאנים, כי אם בבטחון הנפש במדינה, כלום רשאית המדינה להפקיר את אזרחיה אך ורק כדי לפאר את המדינה פאר מדומה ומשלח?

הפתגם: "למען ישמעו וייראו" יותר חשוב ויותר מרחיק לכת מאשר חשבו אחדים משוללי העונש לכאורה. במלים אחרות: דעתם של שוללי העונש הותרה תחת משרתם. כדי לשמור על נפש רוצח אחד מקריבים עשרות קרבנות חפים מפשע.

השקפה דלסנסטית מאד בולטת במיוחד בפי הממליצים על "חינוך" - חינוך הרוצח על ידי מאסר. מתאוריה זו נודף ריח של טרקלין, של ספריה גדולה בה יושבים אנשים ולומדים, אך רחוקים כמזרח ממערב מזירת המציאות. לפי נסיוני, ביחוד מבחינת אלה החוזרים לסורם, יכול אני לומר כי בכית-הסוהר שלנו אאא אין כמעט ולא כלום בכדי לחנך את הפושע, ועוד פחות את הרוצח. עובדה היא שלפי תקופת המאסר, ובמידה מסויימת לפי אופיו של האסיר, הוא יוצא מביית-הסוהר או אדם מר נפש והרום, או פושע מועד.

נניח לרגע שבוטל עונש המוות והעונש הגדול ביותר הוא מאסר עולם. הפושע נשלח לבית הסוהר לרצות עונו בצורה זו. מה ימנע מאסיר זה לרצוח את שומרו ואת כל השוטרים שיעמדו בשמירה, כדי לברוח. הרי אינו מסכן כלום. הוא יהיה טיפש אם לא ינסה לברוח בדרך זו.

ועתה, יש לי עוד אי-אלה הערות, או יותר נכון הבהרות, ביחס לדברי חברי הכנסת הנכבדים. ושוב, - אבל מבחינה מציאותית בלבד.

ש-המשפטים בעצמו הירצח באופן יפה ומקיף. אולם עצם העובדה שבאנגליה בוטל עונש המוות ביחס ל-200 עבירות וכינייהן גניבה, אינה כל כך קובעת. (א) רמת החרבות של ארצנו אינה דומה לגמרי לרמת תרבותה של אנגליה; (ב) עובדה היא שעונש המוות לא בוטל ביחס לרצח.

ש-המשפטים אמר כי האינסטנציה של חנינה בין כך תגרע, ולא ביעילות, בעונש המוות. מדוע? מוסד החנינה הוא מוסד יפה, יעיל ומחנך. "פרדון" הזה איננו דבר שחייבים לתת לפושע. הוא ניתן אם מוצאים גורמים או שיקולים אשר כתוצאה מהם הוא זוכה בסליחה. בצורה פקולטיבית אומר ויקסור קוזה, שעונש המוות אינו צודק מפני שהוא מפחיד, אלה להיפך - הוא מפחיד מפני שהוא צודק.

השר אמר גם כי עונש המוות לא ירסן את גאולת-הדם, ועל זאת כבר עניתי. מענין כי השר עצמו יוצא מתוך הנחה שמספר הפשעים אולי יגדל, אך ראו זה פלא, זה יהיה - הוא אומר - מסיבות סוציאלוגיות. רבותי, מה פתאום תתגלגלה סיבות סוציאלוגיות שלא היו עד היום? וכי עתה אין גורמים אלה קיימים?

בקשר לבוגדים, השר אומר, כי אם קיים ספק קל שבקלים כי עונש המוות מפחיד יותר מאשר עונש אחר, הרי מוטב שבמדינה הנמצאת בסכנת מוות, יהנו מספק אותם אלפי האנשים אשר אולי יפלו קרבן למוקד. במלים אחרות, - מפני שיתכן כי באם ישאר הבוגד חי יפלו קרבנות חפים מפשע, לכן מיעץ לנו השר לסגל ולהתאים עונש מוות לגבי בוגדים. רבותי, אותו הנימוק חל גם על הרוצח. בעמוד 2312 מדבר השר על משפט לינץ אשר יתקיים אם לא ידון הבוגד למוות. הזכרתי כבר והדגשתי כי גאולת הדם, ~~שהוא~~

תהיה כעין משפט לינץ' מזעיר אנפין.

שר-המשפטים הזכיר את מקרה המהומה שעורר פרופסור אחד במיוחד כדי לראות את הפרטיכלים של התלמידים. הרשעה על רצח במקרים של מהומות אך הוא מהמועטים ביותר, אם בכלל.

השר הזכיר גם את ענין העדות והשבטים, - כאילו יש תיץ בינינו. לאשרנו עלינו להגיד כי בכל ציית משפט לפשעים חמורים נמצא לפחות שופט אחד היודע את שפת הנאשם ומבין לרוחו.

השר מיעץ להשאיר עונש מוות רק ביחס לבוגדים מסיבות מיוחדות וביחוד מפני שאצלם הדבר מתבטא בזמן ארוך. אבל, הרי הרוצח בכוונה תחילה, לפי עצם ההגדרה הזו, חשב במשך זמן מסוים על כך. במלים אחרות: דוקא זהו הקריטריון.

חבר הכנסת ת. רובין מדבר על עוני כתוצאה מהתכרה. גם זו טעות. רוב מקרי הרצח אינם נובעים מעוני דוקא.

הזכירו את מקרה טוביאנסקי. - הוא לא נדון על-

ידי שופטים.

חבר הכנסת ז. ורהפטיג בדעה שאין אנו זכאים לשלול חיי אדם. כלום רשאים אנו לשלול את חיי הקרבנות החפים חפצע שיחרגו על-ידי הרוצחים?

חבר הכנסת א. מזור אמר כי התורח קבעה עונש מוות, אך הביצוע אינו כל כך קל. בדיוק כך גם אצלנו.

מפליאה הערת חבר הכנסת ב.צ. דינבורג, כי למדינה אין רשות לכצע עונש מוות. טעות מפליאה. היסוד הראשון לזכות כל שלטון הוא בסחון הנפש.

יפה אמר חבר הכנסת ד.צ. פנקס, כי צעהמדובר בהפחדה ולא במה שחושב הפושע סמוך לביצוע חפצע. כלומר, הלך המחשבות המושפע בצורה תת-הכרתית מעצם העובדה שיש עונש מוות לו צפוי העברייך באם יעז להרוג מישהו.

אצלנו אפשר להרשיע בן-אדם ברצח, אפילו על יסוד עד אחד. אולם, למעשה לא קיים דבר כזה. או שיש יותר מעד אחד או שיש עדות מסיבתית אשר לעולם אינה משקרת.

מענין שהכר-הכנסת לם מביא דוגמאות מסטטיסטיקה של בלגיה וכד'. הצרה היא שאם הוא אינו מכיר את אנשי בלגיה ויתר הארצות, הרי אנו כאן מכירים את האנשים בגרים בארץ.

מסקנתי היא כי טרם התבקרנו במידה מספקת כדי להחליט על ביטול עונש המוות; טרם הגיע הזמן לכך, ביחוד במצב הנוכחי ובאורח המסוערת הנוכחית.

ההצעה שהיה לי הכבוד להגיש לשר-המשפטים מטעם הועדה שטיפלה בדבר היא :

(א) במקרה של 214(ב), היינו רצה בכוונה תחילה, יסוגל ויותאם עונש המוות שישאר בעינו כעונה שצפוי לעברייך בעבירה זו, אלא במסיבות מסויימות שעל בית-המשפט יהיה לפרטן בגוף הגזר-דין, ברוח הסעיף 46 של החוק הפלילי, ימליץ בית-המשפט על מתן חנינה;

(ב) במקרה של הריגת אחד ההורים או במקרה של הריגה לשם הקלת עבירה אחרת וכו' וכן במקרה של הריגה כדי להבטיח מנוסתו ולמנוע הענשתו, - 214(א), (ג) ו-(ד), בשלושה מקרים אלה ורק בהם יוכל בית-המשפט להעמיר את פסק-דין המוות בעונש מאסר עולם, כפי שיוגזר מפעם לפעם במדינה.

לשם הגדלת הבסחון והערובות שלא תכרת נפש בישראל כשאין הכרה בכך, הייתי מציע:

(א) להחיות את הסעיף 64 של הפרוצדורה הפלילית שהיא שפיטה לפי כתב האשמה שלפיו כל פסק-דין רצה היה חולך באופן אוטומטי לבית-משפט לערעורים. סעיף זה שיצא בשנת 1929 בוטל בשנת 1939, בימי המאורעות. אולם כעת הגיע הזמן לחדש את הערעור האוטומטי.

(ב) שכתב האשמה אשר יוגש לבית-משפט לפשעים חמורים, היינו בית-המשפט המחוזי, ייחתם על ידי היועץ המשפטי אחרי עיון בדבר, במלים אחרות: שתהיה בקורה מטעם המרכז ביחס לייעילותו של הסעיף 214.

(ג) יש להנהיג בישראל שופטים פליליים מנוטים ומומחים. במשך שנות שרותי בבית-המשפט המחוזי כבר התחלתי להנהיג שיטה זו. יושבים, לעת עתה לשנה אחת, שופטים שיש להם נסיות בשטח הפלילי. גם דבר זה עלול להוסיף ערובה נוספת.

(ד) לשמור על המנהגא לפיו נהגו קודם כבית-
המשפט לערעורים, שכל ערעור וערעור של פסק-דין מוח ידון על ידי 5
שופטים ולא כשם שהתחילו לנהוג בזמן האחרון - על ידי 3 שופטים, כאילו
זה מקרה רגיל.

שטח ביצוע עונש המוות יוגבל משתי בחינות:
ראשית - מבחינת תחולתו יחולאך זרק על 214(ב);
שנית - אפשרות של חנינה ביחס ל214(א), (ג) ו-(ד); (חריב-א) רק עונש
מוות, אבל בית המשפט יכול לתת חנינה; ב-(ב) הוא יכול לתת מאסר עולם).

רצוי להפסק את הויכוח על ביטול עונש המוות,
מפני שאין הדבר מסקף את המציאות. השוללים ביותר אצא מציעים להשאיר
את עונש המוות ביחס לבגידה. כל הצעת החוק מיום 10.7.49 מטעה ומשלה.
מה פירוש - ביטול עונש מוות? הרי אין אנו מבטלים את עונש המוות.
כתוב בשורה הראשונה של הצעת החוק: "ל"יהיה עונש מוות במדינה" ומתוך
נשימה אחת נאמר, כי יהיה עונש מוות אצל בוגדים.

אצטט שלושה מקרים בקיצור נמרץ כדי להראות
את מידת הנזק שגרם לנו הויכוח הזה על כאילו ביטול עונש המוות.
לפני כחודש הופיע לפני אליהו חדר, פושע מועד שהיתה לו רשימה של
לפחות 25 עבירות קודמות. בין הענשים אצא אצא מצאתי שהעונש הגדול
ביותר היה 4 שנות מאסר והענשתיו בעונש זה. הוא אמר לי בפומבי:
אדוני, אפילו רוצח אין תולים כיום, ואתה שולח אותי למאסר ל-4 שנים.

מקרה שני: זה קרוב ל-30 שנה שאני במקצוע
ולא שמעתי על מערכה בדומה למערכה שהתנחלה בבית מר פרומצ'נקו, בהעדרו.
נודע למשטרה שעומדים לפרוץ לביתו והמשטרה התכוננה לכך. הפושעים השתמשו
בסטנאם במשך כשעה וחצי. מדוע? כי הם ידעו שעבור פשע ושוך יקבלו רק
עונש מאסר ולא איכפת להם אם ידונו לשנה פחות או שנה יותר. עובדה היא
כי אלה שסיכנו עצמם בפומבי הושפעו במישרין מהשמועה כאילו בוטל עונש
המוות.

ולאחרונה, המקרה של פודמסקי וקבוצתו. ביום
כהיר אחד באתי לבית-המשפט והיה עלי לעבור דרך בית-הכלא שלנו.
שם עמד שוטר בתפקיד עם אקדה בידו. לא הספקתי עדיין לעלות לקומה ג'
מקום לשכתי וחנה התנפלו על השומר המסכן באקדחים שלופים, פתחו את בית-
הסוהר והפחידו את כל העוברים ושבים וכל מי שרק עמד בדרכם כי ירו
בשם אם לא יתנו להם לבצע מזימתם. כל זה מדוע? כי פושעים אלה חניחו
כאילו הותרה הרצועה.

רבותי, בזאת סיימתי את דברי. אני מודה לכם

על הקשבתיכם.

אני מודה אצא למר בר-זכאי בשם הועדה על
הרצאתו המעניינת מאד.

היו"ר נ. ניר :

(חישיבה נסתיימה בשעה 17.15)